

ZAMAN KÜLTÜRPARK'IN ALEYHİNE İŞLİYOR!

Kültürpark, İzmir'in ve Türkiye'nin belleğinde önemli bir yere sahip, belki de Türkiye'nin ilk kent parkı olarak, 1936 yılında başlayan doğuş hikayesinde kent ve kentli için zaman içerisinde vazgeçilemez bir mekan haline gelmiş önemli simgesel bir alandır. 2014 yılına geldiğimizde ise İzmir Fuarının Gaziemir'de yapılan yeni yerine taşınmasının gündeme gelmesiyle Kültürpark için yeni bir sürece girilmiştir. Yaşanan bu yavaş ve sancılı süreç içerisinde Kültürpark, pek çok müdahaleye maruz kalması sebebiyle doğal ve kültürel değerlerini hızla kaybetmiş ve kaybetmeye devam etmektedir.

Kültürpark'ın, Büyük İzmir yangınının külleri üzerinde yükselen bir uygarlık mesajı olarak, simgesel bir doğal ve kültürel miras olarak korunması gerekliliği TMMOB, Meslek Odaları, Dernekler ve sivil insiyatiflerce defalarca gündeme getirilmiştir ve getirilmektedir. 420.000 m² 'lik bir alana kurulu olan ve yaklaşık 200.000 m² 'lik yeşil alana sahip olan Kültürpark, ne yazık ki, İzmir'in kent merkezinde yer alan tek yeşil alanıdır. Ancak, Kültürpark'ın uzun yıllar boyunca İzmir Fuarı ile kesişen yolu, "Kent Parkı" işlevinin zaman içinde unutulmasına ve doğal-kültürel değerlerinin hızla zarar görmesine neden olmuştur.

2020 Yılından bu yana yapılan çalışmalar kapsamında, Kültürpark'ın taşıma kapasitesi, ekolojik eşikleri, flora ve fauna karakteri, hayvan popülasyonlarının yayılımı .vb analizler göstermiştir ki; **Kültürpark doğal ve kültürel bir miras olduğu kadar yaşlı ve yorgun bir yapıya sahiptir.** Böylesine yaşlı ve yorgun bir alanda; yeni proje girişimleri, kabul görmeyen koruma amaçlı imar planı çalışmaları ve bürokratik sıkıntıların oluşturduğu zaman kaybı göz önünde bulundurulduğunda, kaybedilen değerlerin ne yazık ki sadece yapı ölçeğinin çok ötesinde olduğu, **neredeyse 100 yıllık flora ve faunanın kaybolmaya yüz tuttuğu çok açık görülmektedir.**

Kaybolmaya yüz tutmuş bu değerlere yönelik ilgili meslek odalarımızın sıklıkla yaptığı alan gözlemleri neticesinde;

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin neredeyse tüm birimlerinin Kültürpark alanı içerisine konumlanmış olmasının yarattığı baskı alan içerisinde "taşıma kapasitesinin aşımı", alanın yakın çevresinde ise "trafik yoğunluğundaki artışı" ve bölge için güvenlik zafiyeti şeklinde hissedilmektedir. Yıllardır alandan kaldırılması ve yeşil alana dönüştürülmesi için mücadele edilen hangarların, kapsamlı

olarak ve ciddi bir bütçe ile revizyonunun yapılması, belediye hizmet binası olarak kullanıma açılması ve hatta depremde hasar gören yapı dışında konumlandırılan birimlerin de buraya taşınması, yaşanan İzmir depreminde ortaya çıkan mücbir sebebin suistimal edilmesi olarak değerlendirilmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan Kültürpark Koruma Amaçlı İmar Planı'nın ilgili Koruma Kurulunca kabul görmemesi ve açıklanan raporda ağırlıklı olarak yapılara ilişkin değerlendirmeler yapılması, yeni yapılanma ile bu alanlarda yetkinin Tabiat Varlıklarını Koruma Komisyonuna verilmiş olması nedeniyle, birden fazla sit statüsünü barındıran sit alanlarındaki yetki dağılımı, alanın bütünlüklü değerlendirilmesini zedelemekte olup, doğal değerleri yorumlayabilecek bir üye bulunma zorunluluğu olmadığından, ne yazık ki Koruma Kurulu konuyu, sadece yapı ölçeğinde değerlendirebilmiştir. Bu durum Kültürpark'ın "kent parkı" kimliğinin ve sahip olduğu eşsiz "doğal değerlerinin" doğru etüd edilemediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Kültürpark'a ilişkin yaşanan bu aksak süreçte, alanın "canlı" ve "hala/mevcutta yaşayan" bir değer olduğunun hala farkına varılamaması düşündürücü ve üzücüdür. Kültürparkın "yorgun ve yaşlı" yapısının bürokratik gecikmeleri kaldıramayacağını çok açık olduğu konusunda kamuoyunu uyarmanı bir görev biliyoruz.

Daha açık ifade edecek olursak;

1. Alanda bulunan ve birçoğu tescilli olan ağaçlara yönelik yıllardır yapılmayan kapsamlı budama çalışmaları nedeniyle, olumsuz hava şartlarında birçok ağacın devrilmesi veya kırılması,
2. Gelişen modern otomatik sulama teknikleriyle bitkilerin sudan maksimum verimi aldığı ve su tasarrufunun en üst seviyeye çıktığı bilinirken, alanın hala vahşi sulama yöntemleriyle ayakta tutulmaya çalışılması,
3. Koşu yolu olarak bilinen tartan pist üzerinde bulunan ve Kültürpark'ın simgelerinden olan dut ağaçlarının bir çoğunun yaşlanmaya bağlı devrildiği ve kırıldığı görülürken, dut ağaçlarında gençleştirme çalışmalarının yapılmaması,
4. Daha önce otopark vb işlevlerle kullanılan fakat şu an atıl/işlevsiz durumda bulunan binlerce metrekare yapısal zeminin (asfalt, kilit parke, beton) yarattığı olumsuz etkiler herkesçe

görülürken, bu alanların basit dokunuşlarla geçirgen yüzeye veya yeşil alana dönüştürülmemesi, gibi sorunlar da göstermektedir ki "**zaman Kültürpark'ın aleyhine işlemektedir.**" İlgili idarelerin üzerine düşen ise Kültürpark'ın doğal ve kültürel varlıklarını her şartta koruyarak geleceğe aktarmaktır.

Tüm bu sorunların yanı sıra her yıl gerçekleştirilen İzmir Enternasyonel Fuarı etkinliklerinin Kültürpark'a sıkıştırılması, etkinliklerin kapsamı ve alana yayılışı ile mekanın hassas ekolojisi üzerinde baskı ve tahribatlara yol açmaktadır. Bu nedenle Kültürpark'ta yapılacak etkinliklerin küçük ölçekli, temsili ve kontrollü şekilde planlanması gerekmektedir. Unutulmamalıdır ki, Kültürpark bir "Kent Parkıdır" ve bunun dışında bir ana fonksiyona ihtiyacı yoktur.

Kültürpark'ın kurucusu Dr. Behçet Uz, 1968 yılında Kültürpark'ın kent parkı işlevinden uzaklaşmasından duyduğu rahatsızlığı "*Bu ağaçların büyük bir çoğunluğunu 1937 yılında diktik. Şimdi bunların dimdik ayakta kalmasının nedeni nedir biliyor musunuz? Halk bunları korumasını bildi. Halk sahip çıkarsa yapılmayacak şey yoktur. Şimdi benim en büyük üzüntüm Kültürpark'ın binalarla dolması. Binalarla burayı öldürüyorlar. Ağaçları böyle büyümüş gördüğüm zaman hissettiğim sevinç sonsuz. Bugün bunlarca vatandaşım faydalanıyor bunlardan. Binlerce çocuk gölgelerinde oynuyor. Bundan daha büyük mutluluk olamaz.*" sözleriyle dile getirmiştir.

Şimdi ise İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin üzerine düşen;

- Koruma amaçlı imar planı ve bürokratik işlemlere ilişkin süreci meslek odaları, kültürpark platformu ve Koruma Kurulu tarafından yapılan değerlendirmeleri dikkate alarak çalışmalarını hiçbir tereddüte yer bırakmadan hızla tamamlamasıdır.

Zaman, Kültürpark için hızla tükenmektedir ve sürecin uzaması nedeniyle doğal yapı bu artan baskılardan zarar görmektedir.

- Uzayan süreç nedeniyle alanda envanteri yapılan doğal varlıkların daha fazla zarar görerek tükeniş noktasına gelmeden ivedilik ile çözüm planlamalarını yaparak İzmir'e ve İzmir'liye miras bırakılan Kültürpark'ın doğal ve kültürel değerlerini korumaya yönelik kararlı adımlar atmasıdır.

Kamuoyuna saygıyla sunarız.

TMMOB Maden Mühendisleri Odası İzmir Şubesi

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası İzmir Şubesi

TMMOB Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi

TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi

TMMOB Orman Mühendisleri Odası İzmir Şubesi

TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İzmir Şubesi

TMMOB Bilgisayar Mühendisleri Odası İzmir İl Temsilciliği
TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
TMMOB Gemi Makineleri İşletme Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
TMMOB Gemi Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
TMMOB Gıda Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
TMMOB İçmimarlar Odası İzmir Şubesi
TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
TMMOB Jeofizik Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
TMMOB Kimya Mühendisleri Odası Ege Bölge Şubesi
TMMOB Makina Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
TMMOB Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
TMMOB Meteoroloji Mühendisleri Odası İzmir İl Temsilciliği
TMMOB Tekstil Mühendisleri Odası İzmir Şubesi
TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi